

Bedrijfsethiek aan de HEAO-opleidingen

Sinds een jaar wordt binnen de opleiding Logistiek en Economie het keuzevak bedrijfsethiek gegeven. Het gaat hier om een brede, algemene inleiding in het vakgebied dat wereldwijd 'booming' lijkt. Met name in de Verenigde Staten en in Europa wordt veel aan bedrijfsethiek gedaan. Wellicht dat dat te maken heeft met het grote belang dat wordt gehecht aan zuivere bedoelingen bij het verrichten van handelingen binnen een economische context. Bedrijfsethiek gaat immers over menselijk handelen en de daaraan gekoppelde verantwoordelijkheden. Deze verantwoordelijkheden kunnen van land tot land nogal verschillen en hebben in hoge mate te maken met de culturele achtergronden bij het nemen van verantwoordelijkheden. Zo zullen er toch verschillen bestaan tussen het ethisch handelen van een manager in Japan en dat van een Nederlandse manager. Daar is op zich natuurlijk niets mis mee, maar het is in een tijdperk van globalisering van wezenlijk belang dat managers in staat zijn om in elk geval te begrijpen waarom binnen verschillende culturen andere handelingspatronen bestaan.

Zo wordt komend jaar binnen de IBMS (E-cluster) gestart met een module bedrijfsethiek (business ethics) en human resources management (HRM). Daarbij gaat het om ethisch handelen binnen organisaties. In het kader van bijvoorbeeld een verantwoord en integer personeelsbeleid kunnen ethische analyses worden gemaakt van bepaalde beleidsbeslissingen. Wat doe je als manager bijvoorbeeld in je aannamebeleid: is er sprake van positieve discriminatie, ga je er vanuit dat het op de langere termijn verstandiger is om mannen in plaats van vrouwen aan te nemen, ben je wel of geen voorstander van werknemers uit andere culturen binnen je bedrijf (dat zou

bijvoorbeeld lastig kunnen zijn), breng je sollicitanten in contact met de nieuwe werksituatie, enzovoort. Het gedrag van de manager zal veelal worden ingegeven door verschillende optieken en visies, door verschillende normen en waarden die steeds cultureel bepaald zijn. Of misschien zijn bepaalde karaktereigenschappen (deugden) ook van belang bij het nemen van beslissingen. Een ethische analyse van een handelings situatie (een case) start veelal met een ethisch dilemma. Dit dilemma plaatst verantwoordelijken voor keuzes die gemaakt moeten worden en voor belanghebbenden (stakeholders) uiteenlopende consequenties kunnen hebben. Het is van belang niet alleen naar de cijfers te kijken (wat levert een bepaalde beslissing het bedrijf concreet op), maar ook: kleven er nog andere aspecten aan mijn beslissing? Wat draagt een beslissing bij aan het 'corporate image'? Veel beroepsgroepen hebben bijvoorbeeld een eigen ethische code, waarin 'regels' staan, waaraan men zich dient te houden (neemt men wel of geen relatiegeschenken aan?), of waarover men in elk geval dient na te denken, wanneer men een beslissing neemt die anders uitvalt dan de voorgeschreven 'regels' (die dan veeleer tot gedragsrichtlijnen worden).

Binnen het economisch handelen levert bedrijfsethiek een wezenlijke bijdrage aan beslissingen die uit keuzes voortvloeien, die niet alleen op basis van een kosten-/batenanalyse kunnen worden gemaakt. Wanneer een toekomstig manager zich hier ten volle van bewust is, lijkt dit een verrijking van zijn of haar functioneren.

Frank Vonk